

Övningsinriktningen 2022-2026

En introduktion

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Vad är Övningsinriktningen?

Övningsinriktningen beskriver de prioriterade förmågorna som ska övas för att aktörer ska kunna vidareutveckla och stärka förmågor att hantera olyckor, kriser och krig i samhället

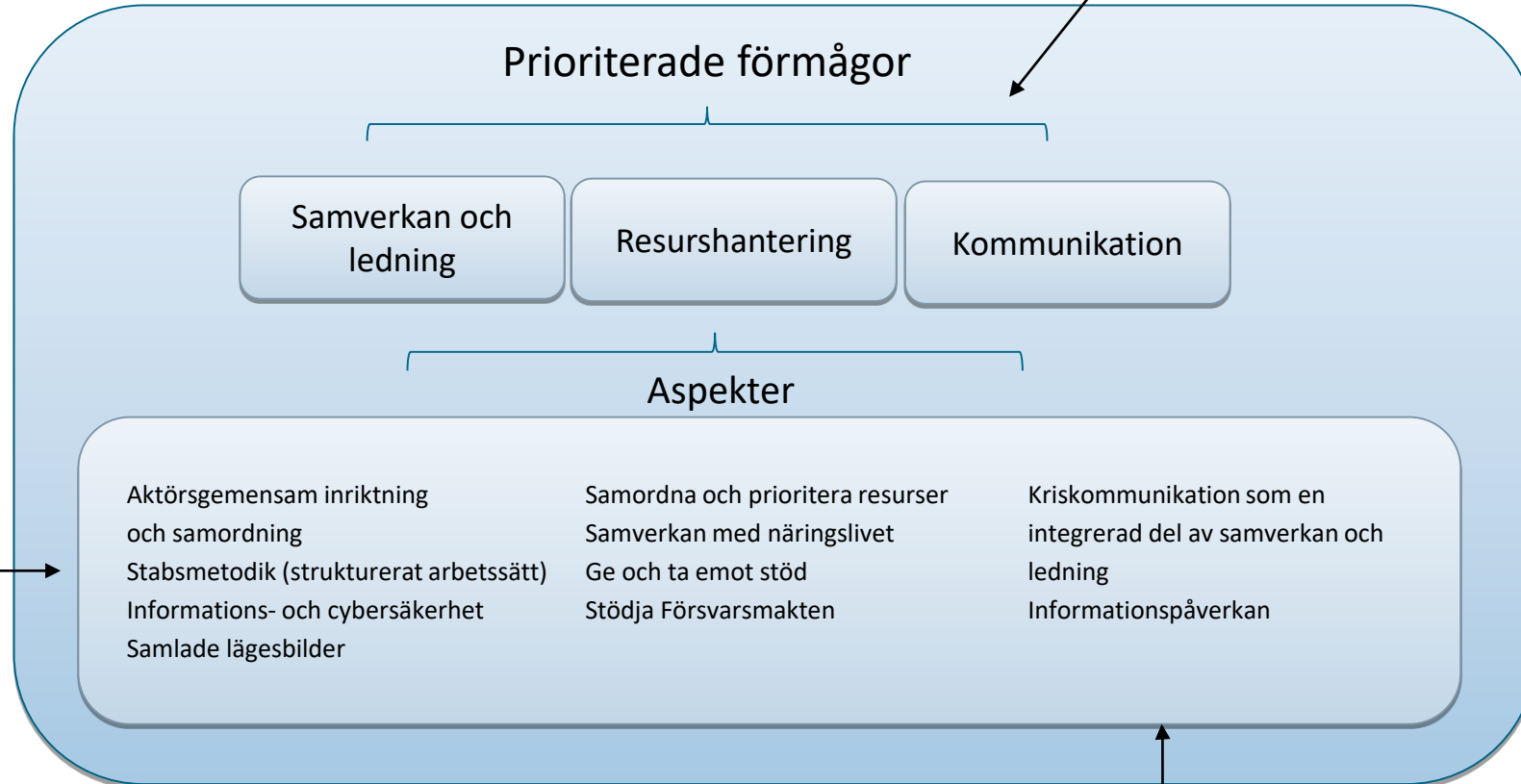

Hur har Övningsinriktningen tagits fram?

- Nationell Risk och förmågebedömning (NRFB)
- Risk- och sårbarhetsanalyser (RSA)
- Planeringsinriktningen
- Samlad analys av övningsutvärderingar 2016-2020
- Gemensamma Grunder 2.0
- 2:4 krisberedskapsanslag
- Erfarenhetshantering covid-19
- Totalförsvarsproposition 2021-2025
- EU/internationellt
- MSB:s utbildningsinriktning 2021-2023
- Utredningen om civilt försvar
- Fördjupningsperioden (MSB-projekt)
- TFÖ-utvärderingen (delrapporter)
- LST rapportering – analysprocess
- Handlingskraft - Handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret

Vad är resultatet?

Prioriterade förmågor är de centrala förmågor som behöver finnas på plats för aktörsgemensam hantering i hela hotskalan

Förmågorna har brutits ned i aspekter som syftar till att skapa förutsättningar att öva de prioriterade förmågorna.

Hur ska jag använda Övningsinriktningen?

Vad:et beskriver vad *aspekten* omfattar. Beskrivningen ska stödja aktören att identifiera roller och funktioner inom den egna organisation som berörs, samt vara ett stöd i utformandet av mål och syfte för en övning.

Utbildning som stöd: beskriver kopplingen till relevanta utbildningar för denna aspekt. Att kombinera övning och utbildning stärker aktörens förmågeutveckling. En utbildning kan planeras i anslutning till en övning.

Källa: Beskriver vilka källor som legat till grund för framtagning av denna till denna aspekt

1	Aktörsgemensam inriktning och samordning
Vad:	Att med samverkande aktörer kunna inrikta, samordna och därefter prioritera gemensamma uppgifter. Aktörerna ska tillämpa sin kunskap om konkreta uppgifter och arbetssätt som de har att utföra tillsammans, samt veta vad de har för mandat och vad uppgifterna har för beroenden vad gäller samhällsviktig verksamhet och kritisk infrastruktur.
Hur:	Genom att öva samverkan med andra aktörer (lokalt, regionalt, nationellt, internationellt, sektor, privat och offentligt). Förtydliga det geografiska områdesansvaret med fokus på metoder, mandat samt att identifiera och utföra gemensamma uppgifter och genomföra prioriteringar.
Utbildning som stöd:	Aktörsgemensam hantering ingår i de flesta av MSB:s utbildningar: Webbkurs - samhällets krisberedskap, webbkurs Totalförsvaret – ett gemensamt ansvar. Grundkursen i samhällsskydd och beredskap, stabsmetodik, fördjupningskursen samt kriskommunikationskursen.
Publikationer:	Gemensamma grunder för samverkan och ledning (MSB777) Aktörsgemensamma former för inriktning och samordning vid samhällsstörningar (MSB1031)
Källa:	NRFB MSB 2020-00988 TFÖ Utvärdering Delrapport övningsaktivitet 1 MSB 2019-14974-37 KC-ÖS Samlad analys MSB 2021-06755 Planeringsinriktningen för det civila försvaret MSB 2021-2025 2020 11-442 Handlingskraft - handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021-2025. FM 2021-I 7683:2 MSB 2020-I6261-3

Hur:et ska ge förslag på hur man kan inkludera *Aktörsgemensam samverkan* i en samverkansövning genom aktiviteter och uppgifter som ska utföras för att öva just denna förmåga. Informationen kan även användas som input till ett scenario.

Koppling till **publikationer** som t.ex. Gemensamma Grunder, ska vara ett stöd i planeringen, genomförandet och utvärderingen av övningen. Informationen kan användas som bedömningskriterier vid utvärderingen

Frågor & svar

1. Hur kan min organisation använda Övningsinriktningen praktiskt vid en övning?

-Övningsinriktningen ska vara ett praktiskt stöd genom att identifiera vilka förmågor som ska övas. Beskrivningarna (vad:et och Hur:et) ska vara ett stöd i framtagandet av mål syfte för egna övningar, men även för att identifiera roller, uppgifter och aktiviteter som kan övas.

2. Måste min organisation följa Övningsinriktningen?

-Utveckling av övningsinriktningen sker i samverkan med aktörerna i NAFS. Den baseras på dokumenterade behov av åtgärder inom krisberedskap och civilt försvar och ska följas för att få effekt i systemet för att stärka samhällets samlade förmågeutveckling. Myndigheterna ska vid samverkansövningar som de är ansvariga för, formulera syfte och mål med stöd av sin behovsanalys och denna övningsinriktning. Men de kan utifrån sin behovsanalys även formulera ytterligare syften och mål och öva andra aspekter inom sina ansvarsområden än de som anges i detta beslut.

3. Måste vi öva allting som står i Övningsinriktningen?

-Nej, ni utgår från er organisations behov för att identifiera vad som är prioriterat att av utveckla och därmed öva.

4. Vad är det för skillnad på Övningsinriktningen och Övningsstrategin?

-Övningsstrategin beskriver hur övningsverksamheten ska samordnas, Övningsstrategin beskriver vad som ska övas

6. Är olika aspekter knutna till en specifik prioriterad förmåga?

-Nej, samtliga aspekter skapar förutsättningar att öva de samtliga 3 prioriterade förmågor. Att koppla specifika aspekter till en specifik förmåga måste göras av aktören genom sin behovsanalys.

Frågor & svar

7. Kan den inte vara mer inriktande?

-Övningsinriktningen riktar sig till samtliga aktörer inom krisberedskapssystemet. Aktörer har kommit olika långt i utvecklingen av förmågorna. Att rikta in mot en specifik förmåga skulle innebära att aktörer som inte kommit lika långt, inte får förutsättningar att utveckla de prioriterade förmågorna. Övningsinriktningen ger en övergripande inriktning. Varje aktör måste utgå från en egen behovsanalys kopplat till sitt eget sakområde för att identifiera vilken förmåga som behöver utvecklas samt vilken svårighetsnivå som ska övas.

8. Vad är det för skillnad på en aspekt och en förmåga?

-Aspekterna är förutsättningskapande beskrivningar som redogör vad förmågorna handlar om, samt hur man kan öva denna förmåga för att uppnå förmågeutveckling. Att endast inrikta aktörerna till att öva "samverka och ledning" är omfattande. Därför har vi skapat 10 st övergripande förutsättningskapande beskrivningar av vad förmågorna handlar om. De tre prioriterade förmågorna är förmågor som måste finnas på plats för att krisberedskapen ska fungera.

9. Hur synkar Övningsinriktningen med andra inriktningsdokument?

-Analysarbetet med att identifiera de prioriterade förmågorna har utgått från NRFB, som i sin tur har utgått från aktörernas egna RSA:er. Därefter har förmågorna analyserats med en mängd olika inriktningsarbeten bl a *Handlingskraft* som är Forsvarsmaktens och MSB:s gemensamma handlingsplan för en sammanhängande planering för totalförsvaret. Bild 3 redovisar de olika underlagen som använts i analysarbetet.

Frågor & svar

10. Hur värderar jag en övad förmåga?

-Att värdera och se effekten av en övad förmåga en process som startar redan under förplaneringen av övningen. Utifrån de aktuella förmågorna beskriver man vilken information som ska inhämtas under övningen. Därefter tar man fram bedömningskriterier, dessa kriterier (eller underlag) är vad som ger det insamlade materialet en innebörd. Det är när insamlade övningsmaterialet jämförs mot bedömningskriterierna som positiva eller kritiska områden framträder och kan ringas in, för att sedan sättas i fokus i analysen för att ta fram styrkor respektive brister. Tillämpningen av bedömningskriterier låter oss därför avgränsa analysen till specifika intressanta delar av materialet. Bedömningskriterier hämtas från den egna organisationen men finns även i olika underlag som tex Gemensamma grunder, tidigare övningar, behovsanalysen m.m.).

11. Vem är målgruppen?

-Samtliga aktörer inom krisberedskapssystemet (både offentliga och privata)

12. Vi befinner oss på olika nivåer i förmågeutvecklingen, hur övar vi då?

-Inför en samverkansövning bör deltagare fylla i ambitionsdokument som beskriver organisationens ambition med sitt deltagande. Samtliga deltagande aktörers ambitionsdokument används i planeringen av samverkansövningen för att anpassa deltagarnas olika förmågenivåer. Att utveckla egna aktörsspecifika mål (som baseras på aktörsgemensamma) kan också användas för att anpassa den egna organisationen förmågenivå.

Frågor & svar

13. Omfattar dessa områden även Totalförsvaret?

-Ja, dessa prioriterade förmågor omfattar hela hotskalan från kris till krig. Förmågor som utvecklas inom totalförsvaret för att möta det väpnade angreppet ska även kunna användas för att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar i fredstid. MSB och FM har ytterligare tagit fram en "Handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021-2025" som går under namnet Handlingskraft, där 6 fokusområden (med delområden) identifierats för att öka förmågan inom Totalförsvaret:

- ✓ Beredningsplaner och krigsorganisation
- ✓ Ledning och samverkan
- ✓ Försörjningsberedskap
- ✓ Ge och ta emot stöd
- ✓ Försvarsvilja

Samtliga dessa fokusområden ingår i Övningsinriktningen aspektbeskrivningar. Dokumentet Handlingskraft skapar en koppling till Övningsinriktningen för att stödja aktörerna att planering och genomförande av övningsverksamhet. Läs mer: [handlingskraft.pdf \(msb.se\)](https://www.msb.se/publikationer/handlingskraft)

14. Hur kan man kombinera övningar och utbildningar?

-Övningsutvärderingar har visat att aktörer som genomfört någon form av utbildningar i anslutning till en övning har visat på bättre utvärderingsresultatet. En utbildning kan bestå av flerdagars utbildning inom krisberedskap eller ett 2 timmars seminarierum om hur man implementerar gemensamma grunder i verksamheten. Utbildningen planeras utifrån aktuella förmågor som ska övas samt aktörens egen behovsanalys.

Frågor & svar

15. Vad finns det för stöd, förutom Övningsinriktningen?

-Övningshandledningar, metodhandböcker, e-learning, relevanta kurser (LÖL, inom övningsutvärdering). Gemensamma grunder publikationer. Se msb.se för mer information.

16. Kan min organisation få finansiellt stöd för att genomföra en övning?

-Ja, 2:4 anslaget kan finansiera samverkansövning och då merkostnader för övningsplaneringen, genomförandet och utvärderingen. Det ska finnas ett tydligt syfte med övningen och en plan för utvärdering och erfarenhetshantering. Övningen ska vara i linje med Nationell strategi för systematisk övningsverksamhet samt denna övningsinriktning och i övrigt utgå ifrån MSB:s övningsmetodik.

17. Hur följer ni upp Övningsinriktningen?

-Samtliga aktörer ska skicka in sina utvärderingsrapporter till MSB efter genomförd övning. MSB analyserar samtliga utvärderingsrapporter och sammanställer en analysrapport varje år och då även fungerar som en uppföljning av Övningsinriktningen. Analysen ligger därefter till grund för kommande planering av nationella samverkansövningar, utveckling av nya metodstöd samt underlag för kommande Övningsinriktning.